

Voortgangsrapportage ANLb 2017

Collectief Eemland

1. Hoe is het afgelopen beheerjaar verlopen (beschrijving per leefgebied en/of deelgebied)?

Aandachtspunten per **leefgebied Open Grasland, Droge Dooradering, Water:**

- Wat heeft u gerealiseerd in de uitvoering van het geplande beheer? Wat ging daarbij goed, wat kan beter en waarom?
 - Open grasland: *Op 1525 ha weidevogelgrasland is 25% zwaar beheer afgesloten en zijn 45 plas-dras situaties aangelegd met zonnepompen. Gedurende het seizoen zijn 835 nesten van weidevogels opgezocht en beschermd, waarvan 85% is uitgekomen en slechts 8,5% verloren is gegaan door predatie. De plas-dras situaties hebben in verreweg de meeste gevallen veel vogels getrokken in de vestigingsfase maar ook dit jaar zagen we weer een toename van nesten in de omgeving van de plas-dras.*
 - Droge dooradering: *In Eemland betreft dit hoofdzakelijk knotbomen, en wel 1817 stuks (1330 meer dan in 2016). Daarnaast 0,14 ha hakhoutbeheer. Het beheer vindt eens in de 6 jaar plaats.*
- Voldoet het beheer aan de randvoorwaarden van de beschikking en par. 4.5 van het Natuurbeheerplan?
 - **Toelichting:** Gegevens toespitsen op verantwoording conform beschikking op gebiedsaanvraag. -> Tabel met min/max hectares per leefgebied/deelgebied conform format gebiedsaanvraag en uitgesplitst naar beheerfuncties en (indien van toepassing) clusters van beheeractiviteiten. Geef de ecologische resultaten weer in Hoofdstuk 3.

Leefgebied/ categorie water	Clusters van deelgebieden onderscheiden in openstellingsbesluit (alleen nummer invullen, zie tabel1)	Minimum aantal hectares per leefgebied	Maximum aantal hectares per leefgebied	Gerealiseerd
Open grasland	6.	1285,40	1478,10	1524.82
Droge dooradering	6.	0,26	0,29	0,32
Water Slootschonen	6.	17.47	20.09	6,58 ha + 99512.54 meter

- Hoe is met het beheer in de verschillende leefgebieden invulling gegeven aan de provinciale (ecologische) doelen en ambities zoals benoemd in paragraaf 4.3 van het Natuurbeheerplan?

Specifiek voor Open Grasland:

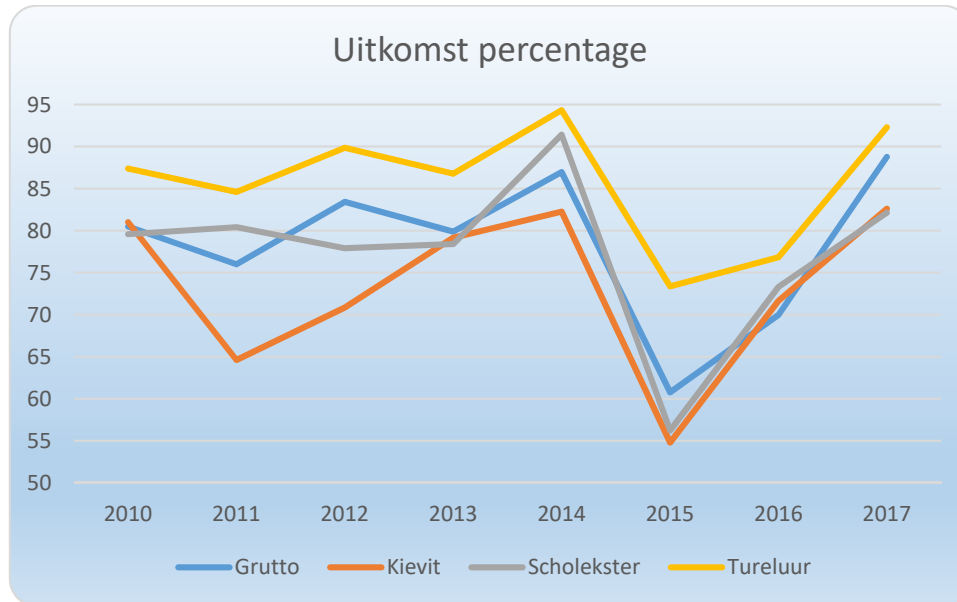
- Hoe is het gegaan met plas/dras en hoog waterpeil (indien van toepassing), wat zijn de ervaringen is het goed bevallen en wat heeft het opgeleverd.

De greppel plas-dras situaties hebben ook dit jaar voor goede resultaten gezorgd. We zien een duidelijke vermeerdering rondom de plas-dras van vogels met pullen en ook meer nesten in de omgeving. Veel vliegvlugge jongen worden waargenomen, ook nadat de pompen uit zijn gezet. Er lijkt een clustering van nesten te ontstaan rondom de plas-dras: we zien de nesten in de verdere omgeving soms afnemen terwijl ze rondom de plas-dras toenemen. Er is dit jaar 17,64 ha plas-dras afgesloten (1,2% van het totaal areaal afgesloten beheer).

- Wat is de kwaliteit van de mozaïek?

De kwaliteit is goed te noemen: er zijn verspreid over het gebied 45 plas-dras situaties (4 meer dan vorig jaar) die geflankeerd worden door zwaar beheer (het merendeel kruidenrijk grasland) terwijl er meestal naast de plas-dras percelen nog meer uitgesteld maaibeheer aanwezig is in de vorm van 1 juni land. De kwaliteit is in 2016 positief beoordeeld door de Vogelbescherming en Natuurmonumenten en is nadien nog verder verbeterd (van 23% naar 25%). We zorgen voor een goede afwisseling tussen zwaar beheer en legselbeheer, maar wel zodanig dat er meerdere zwaar beheer percelen bij elkaar liggen zodat er geen ecologische val ontstaat.

- **- Hoe was de kuikenoverleving? (relatie Last Minute beheer, uitgesteld maaibeheer, predatie)**
Goed, 25% uitgesteld maaibeheer plus 3% last-minute beheer. Predatie was met 8,5% zeer laag. 89% van de Grutto legsels kwam uit. 83% van de Kievit legsels kwam uit. 82% van de Scholekster legsels kwam uit en 92% van de Tureluur legsels kwam uit. Alleen in 2014 werd een hoger percentage gehaald doordat er toen heel veel muizen waren:

Er zijn ook na het uitkomen heel veel jongen gezien die vliegvlug waren.

Specifiek voor Water

Er is 4,07 ha botanisch waardevol grasland afgesloten en 2,51 ha kruidenrijke akkerranden. Daarnaast is 99.512,54 meter ecologisch slootschonen afgesloten.

Specifiek voor Droge Dooradering:

- Hoe is het gegaan met landschapselementen en wordt (voor komend beheerjaar) een uitbreiding verwacht?

In 2017 is er een uitbreiding geweest van het aantal knotbomen van ca 487 naar 1817. Gezien de hoge overhead t.o.v. de lage vergoedingen voorzien wij voorlopig geen uitbreidingen.

- Hoe is de visie op landschap; hoe gaat u dat uitwerken?

Ondanks diverse besprekingen zijn er tot op heden geen doelen geformuleerd voor landschap. Het is dus voor het collectief onduidelijk wat de doelen zijn en dus ook hoe die gemeten kunnen worden.

- Hoe zijn de contacten met LEU i.v.m. opleiding en coördinatie vrijwilligers? Zie ook kopje Algemeen.

De contacten zijn goed, voor weidevogelbescherming sluiten we aan bij de cursussen van LEU. Voor de monitoring hebben we eigen mensen (25 vrijwilligers) van de vogelwerkgroep 't Gooi die dit jaar voor het tweede jaar een Sovon monitoring (5 rondes) hebben uitgevoerd op de percelen met zwaar beheer. We gaan dit ieder jaar doen zodat aan het eind van de zes jaarlijkse periode een trend kan worden gezien.

- Hoe gaat het met de soortenrijke graslanden en akkers? Wil het collectief hierin nog uitbreiden?

We hebben 120 ha Kruidenrijk grasland in het beheer en hebben voor 2018 75 ha uitbreiding gekregen (nabij Eemnes). Tijdens de intekendagen voor dit gebied hebben 6 deelnemers ingetekend. Daarbij is weer 20 hectare kruidenrijk grasland inbgetekend.

Algemeen:

- Samenwerking met gebiedspartijen: met welke partijen heeft u samengewerkt? Wat hield de samenwerking in en hoe is deze verlopen? Tot welke acties heeft de samenwerking geleid? **Is er overleg met de WBE en wat is het resultaat?**

Organisatie	kenmerk samenwerking	resultaat/actie	Opmerkingen
LEU	Overleg droge dooradering en opleiding vrijwilligers		Communicatie kan beter: er komt geen antwoord op onze vragen.
Natuurmonumenten	Diverse communicatie gedurende het jaar.		Collectief is uitgenodigd voor de landelijke kwaliteitstoets van Natuurmonumenten.
Gemeentes	Overleg	Afspraken over ooievaars palen	
Vogelwerkgroep 't Gooi	Monitoring en registratie	5 rondes volgens SOVON methode	Team dit jaar weer uitgebreid
Weidevogelwerkgroepen (4 stuks)	Registratie nesten en monitoring	Begeleid door polderregisseurs	
Wild Beheer Eenheid	Predatiebeheer	Vossenkooien gekocht. Premie op vossen en kraaien verstrekt. Dit jaar zijn er 1056 kraaien/kauwen geschoten.	Ontheffing voor kraaienkooien mogelijk?
Waterschap	Invulling waterdoelen	Intekenen ecologisch slootschonen	99,5 km sloot ingetekend

Heeft u verbindingen gelegd met de aanwezige natuurgebieden en ander lopend beheer? Hoe is dit gegaan en wat is het resultaat? Tot welke acties heeft de samenwerking met gebiedspartijen geleid?

Er is regelmatig overleg/communicatie met Natuurmonumenten (Jan Roodhart). In mei is er een (landelijke) kwaliteitstoetsing geweest van het de reservaten van Natuurmonumenten. Voor Eemland is daarbij is het collectief ook uitgenodigd. Ons is gevraagd daar een presentatie te geven om te laten zien dat de vogels uit de reservaten gaan nestelen bij de deelnemers ANLb. Deze samenwerking wordt als zeer nuttig ervaren.

Wat is het percentage administratie- / organisatiekosten (overhead) van het collectief per leefgebied?

We hebben dat niet uitgesplitst per leefgebied. Het totaal is 11,5 % tot nu toe. Opgemerkt moet worden dat er nog diverse halfjaarlijkse declaraties moeten worden ingediend/uitbetaald. De werkzaamheden lopen zo door elkaar dat er geen aparte boekhouding is van de uren per werkgebied.

Zijn er problemen bij het begrenzen van de kosten voor een of meerdere leefgebieden, en zo ja, welke?

Binnen Open grasland zijn er geen problemen. Bij het intekenen van de waterdoelen zijn we ruim over het budget gegaan. Dit omdat de foutmeldingen binnen SCAN-GIS veel en hardnekkig waren. Dit heeft zo'n impact gehad dat we besloten hebben voorlopig geen extra waterdoelen te gaan afsluiten.

Hoe heeft u het principe 'lerend beheren' vormgegeven? En met welk resultaat?

Ja, de activiteiten van de polderregisseurs en de controles waren gericht op lerend beheren. Op 9 en 10 November is met alle deelnemers individueel het beheer geëvalueerd. Tevens zijn nieuwe deelnemers uitgenodigd om een contract af te sluiten in het uitbreidingsgebied bij Eemnes.

Welke ontwikkelingen, knelpunten, aandachtspunten en trends signaleert u rond het ANLb? Hoe wilt u hiermee omgaan en wat verwacht u van de provincie / andere partijen?

- *De predatie door vossen en kraaien blijft een probleem. Hoewel de vossen redelijk onder controle lijken dit jaar (36 geschoten t.o.v. 55 vorig jaar) zien we nog steeds heel veel kraaien. Ook bij de nestgegevens van de vrijwilligers komt "predatie door kraai" vaak voor. Een ontheffing op kraaienkooien is nog steeds wenselijk.*
 - *Een ander punt zijn de vele controles door de NVWA. Soms op één dag bij dezelfde deelnemer door verschillende controleurs (!). Ook een controle op legselbeheer in augustus doet de wenkbrauwen fronsen...*
 - *Het aantal Kieviten wat sterk afneemt is een andere zorg. We hebben een plan geschreven om de Kievit buiten de kerngebieden te helpen, maar het is onduidelijk waar vergoedingen voor dit plan verkregen kunnen worden.*
 - *De administratieve last die wordt ervaren blijft een aandachtspunt. Positief is dat er tijdens het overleg "Beheerjaar 2018, op weg naar vereenvoudiging" een aantal zaken naar voren zijn gekomen die deze last zullen verminderen.*
 - *Een ander positief punt is dat na jaren overleg er nu een uitbreiding is gekomen van het kerngebied nabij Eemnes waar duidelijk al jaren veel vogels (grutto's) zitten.*
2. Bespreek de (digitale) kaart met daarop de locaties (percelen) en de uitgevoerde beheeractiviteiten (uitdraai SCAN-GIS)
- **Toelichting:** RVO.nl levert de digitale kaart 'Verantwoording jaarlijks beheer per 1 oktober', zoals ingediend door het collectief bij RVO.nl, voor [datum] aan de provincie als input voor het voortgangsgesprek. Het collectief hoeft zelf geen extra kaart aan te leveren.
3. Geef de resultaten weer van de beheermonitoring (incl. schouw) en de waargenomen soorten per leefgebied/deelgebied **Open Grasland, Droge Dooradering, Natte Dooradering, Water**. Geef daarbij een toelichting op de volgende punten:

Wat zijn de resultaten van de controles die u hebt uitgevoerd (kwaliteitsschouw)?

Er zijn diverse controles uitgevoerd met behulp van de weidevogeldrone te weten op uitgesteld maaien (1 juni en 15 juni). Twee deelnemers waren in overtreding (te vroeg maaien). Daarnaast zijn alle percelen met ruige mest meldingen en last-minute meldingen gecontroleerd door de polderregisseurs. Verder zijn door externe mensen de greppel plas-dras situaties opgemeten met GPS. 20 plas-dras situaties waren te klein, de andere 25 waren groter dan overeengekomen. De totale gerealiseerde oppervlakte plas-dras was meer dan ingetekend.

Heeft u kennis kunnen nemen van de resultaten van beleidsmonitoring?

Nee (we ontvangen graag kaarten)

Hoe is het gegaan met de soorten die u heeft genoemd in uw gebiedsaanvraag? Met welke soorten gaat het goed, met welke soorten minder goed?

Specifiek voor Open Grasland: wat is de dichtheid grutto's?

	SNL		ANLb	
	2015	2016	2017	Vershil
Hectares	3277	1158	1171	13
Nesten Kievit	919	407	490	83
Nesten Grutto	326	311	181	-130
Nesten Tureluur	175	177	97	-80
Nesten Scholekster	150	84	67	-17
Nesten Totaal	1570	979	835	-144
Nesten per 100 ha	48	85	71	-13

Specifiek voor Natte Dooradering: hoe gaat het met de specifieke soorten Purperreiger, zwarte Stern, groene glazenmaker en zomertaling (indien van toepassing)?

N.v.t.

Specifiek voor Droge Dooradering: hoe gaat het met de specifieke soorten steenuil, kamsalamander, patrijs, keep en geelgors (indien van toepassing)?

Er heeft geen beheermonitoring plaatsgevonden omdat er nog steeds overleg is met LEU hoe deze monitoring moet worden opgezet voor de droge dooradering.

Op basis van de maatregelen is het resultaat goed

Op basis van doelsoorten is er geen monitoring gedaan (onvoldoende inzicht in het systeem van doelsoorten monitoring). Boeren nemen wel veel vogels/vleermuizen waar.

Op welke aspecten heeft u gemonitord en wat is het resultaat hiervan (zo mogelijk per telgebied)?

Aspecten:

- o *Ligt het beheer op de juiste plek?: tijdens de evaluaties wordt bekeken aan de hand van de geregistreerde nesten en territoria of het beheer op de juiste plek ligt en worden desgewenst wijzigingen doorgevoerd*
- o *Is het juiste pakket afgesloten?: Als er veel nesten worden gezien op percelen zonder zwaar beheer dan wordt de deelnemer voorgelegd om hier zwaar beheer toe te passen*
- o *Is de uitvoering van het beheer goed: Er wordt gemonitord op laat maaien en de grootte van de plas-dras wordt met GPS opgemeten.*

Resultaat

Net zoals in 2016 is in 2017 een monitoring uitgevoerd door 25 mensen van de vogelwerkgroep 't Gooi op de percelen met zwaar beheer. Door de evaluatie van vorig jaar was er voor 2017 43 ha meer zwaar beheer afgesloten:

Hectares zwaar beheer		
2016	2017	Vershil
340	383	43

Op deze percelen heeft onze monitoring volgens de Sovon methode in 5 rondes plaatsgevonden en zijn de volgende territoria aangetroffen:

	Territoria		
	2016	2017	Vershil
Kievit	128	177	+49
Grutto	174	182	+8
Tureluur	84	104	+20
Scholekster	33	27	-6
Totaal	419	490	+71

We zien dus een toename in het aantal territoria bij drie soorten weidevogels. Alleen de scholekster laat een lichte daling zien. Als we deze getallen omzetten in territoria per 100 ha dan komen we tot onderstaande tabel:

	Territoria per 100 ha	
	2016	2017
Kievit	38	46
Grutto	51	48
Tureluur	25	27
Scholekster	10	7
Totaal	123	128

Ook hier zien we een toename wat aangeeft dat het beheer op de juiste plaats ligt oftewel dat de vogels de plas-dras situaties met omliggend zwaar beheer en kruidenrijk grasland verkiezen boven gebieden met legselbeheer.

We vinden dus 71 nesten per 100 hectare op legselbeheer en 128 territoria per 100 hectare op zwaar beheer.

- Heeft de beheermonitoring bijgedragen aan de optimalisatie van het beheer? Waarom wel/niet?

De jaarlijkse monitoring blijft nodig maar we hebben niet het idee dat er nog veel verbeterd kan worden. Alle percelen zijn bekeken tijdens de evaluaties en kleine aanpassingen zijn er altijd en komen ten goede aan het beheer.

- Heeft u voor één of meerdere leefgebieden geen beheermonitoring uitgevoerd? Geef dan waarom niet en licht toe hoe de beheermonitoring vanaf volgend beheerjaar gaat plaatsvinden.

Voor de droge dooradering heeft geen beheermonitoring plaatsgevonden. We komen graag in contact met mensen die ons vertellen kunnen hoe dit gedaan/opgezet moet worden.

4. Hoe is de samenwerking & afstemming tussen collectief – provincie – RVO.nl verlopen? Wat ging goed, wat kan beter en waarom?

De samenwerking met de provincie gaat naar ons gevoel steeds beter. Ook met de RvO zijn meer en betere contacten dan vorig jaar. Er is voldoende overleg naar ons idee.

5. Bijzonderheden: benoem eventuele bijzonderheden / overige zaken voor zover deze nog niet benoemd zijn in de voorgaande punten.

Het contact met de NVWA is net als vorig jaar wisselend. Controleurs melden zich vrij laat waardoor de gebiedscoördinator niet mee kan lopen. Afmelden van de resultaten gebeurt soms niet, soms mondeling, soms schriftelijk.. Eenduidigheid zou beter kunnen. Daarnaast zien we soms bij één deelnemer meerder controleurs op één dag (!)

Conclusies en aanbevelingen/wensen

Toelichting: Tekstblok. Het collectief geeft op basis van de voortgangsrapportage aan waar zij nu staat, wat goed gaat, wat beter kan en moet en welke wensen zij heeft voor het vervolg.

Het collectief Eemland is zeer tevreden met de gevolgde strategie en de geleverde resultaten tot nu toe.

Helaas laten de resultaten voor dit jaar een afname zien in het aantal gevonden nesten maar daar staat tegenover dat er 71 meer territoria zijn gevonden op de percelen met zwaar beheer. Dit kan betekenen dat de vogels hier naartoe trekken wat een gunstige ontwikkeling is.

Wat daarnaast opvalt is dat de deelnemers rondom het reservaat gezamenlijk 157 nesten minder hadden dan vorig jaar. Vooral de afname van de Grutto met 70 nesten (in het hele kerngebied) baart zorgen maar kan waarschijnlijk verklaart worden door het droge voorjaar waardoor (vooral jonge) grutto's niet tot broeden komen.

De aangeschafte weidevogeldrone liet in het eerste (pilot) jaar goede resultaten zien. We zijn in overleg met de leverancier over diverse zaken die beter kunnen en hopen in 2018 de drone vaker in te zetten voor opsporing van nesten, pullen, vossen en reeën. Ook bij de opsporing van de (jonge) velduilen is de drone met succes ingezet.